

Straßburg, 13. Januar 1548

An die Bürgermeister und den Rat der Stadt Nürnberg

Druck: Isocrates, Basel 1548, I, fol. α2r-α6r; Isocrates, Basel 1553, S. 969-981; Isocrates, Basel 1558, S. 969-981; Isocrates, Basel 1570, I, Sp. 700-710.

AMPLISSIMIS VIRIS, VIRTVTE
 et sapientia praestantissimis, Coss. et Senatui Norimbergensis
 Reipublicae, Dominis suis colendis, Hierony-
 mus Vuolfius S. D.

Quum gratitudinem meam, uiri amplissimi, erga rempublicam uestram, in qua complures annos iucundissimè uixi, et primis literis eruditus, et tum publicè à uestra munificentia tum priuatim à doctis uiris, honestisque ciuibus, multis et magnis beneficijs sum ornatus, ostendere saepe cupuerim: semper tamen hactenus, uel facultas, uel occasio, uel potius audacia mihi defuit. Quanquam enim ab ineunte aetate in studijs humanitatis magna sedulitate et diligentia me exercui, neque pauca conscripsi, quae docti amici non prorsus improbarent: nunquam tamen in mentem mihi uenit, quicquam mearum lucubrationum in lucem esse edendum, non tantum calumniae metu, qui multos ab honestis conatibus deterret, sed ob hoc potius, quòd ingenij moderati esse putabam, ut meo me pede ac modulo metiens, scribendi prouinciam, ingenio, doctrina, eloquentiaqüe claris uiris (quales nostra aetas plerosque tulit) relinquem. Ab his seu uerecundis seu timidis cogitationibus, diu me nullae cohortationes deducere potuerunt. Pergebam igitur Spartam, quam nactus eram, exornare: ac, bono quidem studio, sed (quod euentus docuit) parum prudenti consilio, neque naturae meae ita ut putaram accommodato, puerilibus studijs me totum dedicabam, ea tum legens tum scribens, non quae mihi iucunda aut gloriosa, sed quae discipulis quos aliàs priuatim, aliàs publicè instituebam, profutura essent. Cuius rei an me paenitere debeat, quum officio quoque inseruierim, equidem nescio: tempus certè melius collocare, et, uel meae famae (quam serò tandem non omnino negligendam esse uideo) uel aliorum studijs, rectius, ut opinor, consulere potuisse. Nunc uerò postquam mihi calamitas, ocium (hoc quidem modo) nunquam expetitum, fecit, ad conuertendos graecos autores, pro uiribus ingenij et doctrinae meae, hortatu eorum uirorum, quorum autoritati parêre debeo, animum adieci. Quae, quanquam prouincia est plena laboris et molestiarum, plena etiam periculi, et calumniatorum inuidiae et ludibrijs exposita: magno tamen animo et cum spe bona est à me accepta. Nam quum eloquentiae doctrinaeqüe palmam, omnibus eruditis seculis Graecia, refragante nemine, tenuerit, Latinique corollas suas ferè omnes è floribus Atticorum concinnarint: omnino sperandum est, adolescentiae studia tanto et ornatoria et uberiora fore, quanto graecis literis diligentius incubuerint. Seruiunt autem huiusmodi conuersiones, non his tantum quorum iam aetas ad discendum peregrinam linguam praeterijt, sed adolescentibus etiam graecarum literarum studiosis. Paucis contingunt eruditи utraque lingua praeceptrores, paucis iustum in Academijs discendi spacium conceditur, nemo denique sine priuatis lucubrationibus excellentem in ullo genere doctrinam comparabit. Domesticae autem hae meditationes et exercitia, nihil in cognitione rerum quâm doctos commentarios, in linguarum studio quâm fideles interpretationes, conducibilius habere possunt. Quod ego, cui docentium opera per exiguum tempus inseruijt, meo testimonio et exemplo confirmare optimè possum. Numquam enim hoc (quantulumcunque est quod didicimus) assecuti essemus sine doctorum interpretum subsidijs, qui etsi desiderio nostro et autori in quo eloborarant, non perpetuò satisfacerent, meam tamen industriam multis in locis adiuuerunt. Proinde magnis laboribus et uigilijs id me consecutum esse spero, ut mediocres in

graecis literis (quas, natura duce, praecipue diligo, et quibus maximam aetatis partem consumpsi) utilitates studiosis in medium afferre queam: idque hactenus alacriter uiua uoce (dum id officij mei fuit) fideliterque feci. nunc, postquam fortunae uisum est, me in obscurum ocium abdere, ego in hoc ipso ocio negocio quaero, non tam mihi iucunda et facilia, quam publice, ut spero, profutura. Desidiam et socordiam semper odi et fugi: honestos labores et uiribus meis pares, libenter amplector, eosque (quantum quidem ingenij mei tenuitas praestare queat) utilitati reipublicae literariae (nihil enim altius spondere ausim) destinaui. Auspicatus autem sum hoc meum studium ab interpretatione Isocratis, oratoris Atheniensis, et philosophi etiam: si quod et ego sentio, et multi affirmare non dubitant, dicendum est. Cuius excellentiam à Platone, Cicerone, Quintiliano, Dionysio, Halicarnasseo, alijsque summis uiris praedicari, quam infantia mea tanti uiri laudes deteri et imminui malo.

Quare horum, quos dixi, testimonia et elogia ad Operis calcem subieci. Ut autem uerum fatear, peculiaris quaedam admiratio, et amor insignis, quo Isocratem (iudicione, an propter arcanas aliquas causas, nescio) prosequor, alacritatem meam non parum excitauit. Deinde, quum tres eius orationes absoluisset, easque in lucem prolatus, D. Iacobo Schegkio, et Sebaldo Hauenreutero, philosophis et medicis excellentibus, atque Ioanni Oporino, et alijs eruditis amicis ostendisse: cohortati me illi sunt, ne mutilas quasdam particulas, sed (si modò uel gratificari lectoribus, uel existimationi meae consultum uellem) ut integrum opus exhiberem. Ego uerò, quum mea sponte, ut dixi, mediocri (ut uidebar) successu in tribus Orationibus usus, ab eo labore non abhorrem, facile quod illi cupiebant, persuaderi mihi passus sum. Scrupulus tamen injiebatur, cogitanti, non tantum quasdam huius autoris Orationes conuersas à doctis, sed integrum opus etiam à Ioanne Lonicero latitate donatum, passim circumferri. Quare uerenda putabam maleuolorum usitata illa conuicia, cuiusmodi maledicis in promptu sunt: extitisse nobis hominem caecutientem nescio quem, et proletarium ludimagistrum, qui cornicum oculos configere, et post Homerum Iliada scribere instituisse. Huic meae sollicitudini, doctissimi illi uiri, mihiisque amicissimi, sic medebantur: Esse quidem aliquid, si opus nouitatis gratiam habear, cum propter mortalium ineptias, qui non quam bonus, sed an nouus sit liber, quaerere solent: tum ob Criticorum peruersitatem, qui non in animum inducant (quod Athenis iudices singulis annis iurare cogebantur) ἀμφοῖν ὄμοιώς ἀκροσθαί, sed nulla collatione facta, re non intellecta, imò saepe ne lacta quidem, posterius editum librum, reiwcere, scriptoremque ipsum temeritatis et arrogantiae, temerè damnare non uereantur. Sed hoc hominum genus, qui propterea malè sentiant et dicant, quod et natura prauia atque inuidi, et liberalis institutionis expertes, bene loqui non didicerint, ab omnibus sapientibus uiris, semper esse neglectum et despectum. Hoc mihi considerandum et spectandum, ut studiosorum commodis inseruiam. qui iamdiu praestantissimi huius scriptoris interpretationem magis propriam, minus obscuram et dubiam, graeco textui uiciniorem, ac denique ueriorem et sinceriorem desiderarent. His me gratissimum facturum, et ab omnibus candidis lectoribus gratiam initurum (modò fidem et diligentiam adhiberem) promittere non dubitabant. Neque mihi arrogantiae crimen, aut maligni de uiris clarissimis iudicij, esse pertimescendum. Quum enim illi ingenij, eruditione, facundia, autoritate florerent, grauioribus studijs et negocijs occupatos, nunquam grammatico huic interpretationum operi iustum tempus aut studium impendisse: sed ueluti per ludum et iocum, animisque gratia graecum aliquod opusculum conuertisse, atque in ea re sibi nonnunquam indulsisse liberius, ut in conferendis graecis et latinis aliquando non parua discrepantia, si quis acrius intueretur, appareret: de lectorum iudicijs securos, de oblectione sua duntaxat cogitantes. Postea, ut fit, uel precibus amicorum, uel flagitationibus typographorum obsecutos, quae domi lisissent, in publicum edidisse, neque fuisse ante annos uiginti aut triginta graeca usqueadeò peruulgata, et exquisitè cognita, quin etiam uir alioqui doctus et acer, si non esset attentissimus, (idque etiam hodie non paucis accidere) labi per incuriam in tanta subtilitate sententiarum, uerbisque tam lubricis facilime posset. Me uerò, qui uires meas omnes in uno opusculo effunderem, et tanquam arcum, sic animum intentum haberem, quanto essem alijs rebus omnibus inferior,

tanto eos uel diligentia, uel nostri literatissimi seculi foelicitate superaturum. Quibus ego auditis, ut aliquantulum acquieui, sic nondum omni cura sui liberatus. Dum enim non tantum pondus grauissimarum sententiarum (quod malè uertendo infringere piaculum, statera appendere difficultimum esset) sed etiam dictionis elegantiam, numeros et harmonias Isocratis, reputabam, quibus ipse non rarò gloriatur: desperatio mihi quaedam innecta est. Graeci enim scriptoris bonitatem et excellentiam, bonum interpretem nulla re imminuere, sed exprimere, et ad illius quem explicandum suscepit, similitudinem accedere quām proximē, ac eundem propemodum fieri debere, creditur: ut qui Graeca prius legerit, etiam suppresso nomine, ex filo et genere dictionis, autorem statim agnoscat. Satis autem sciebam, haec à me praestari minimè posse, quae et sumnum ingenium, et ornati sermonis abundantiam postularent. Ad haec illi, quos huius meae conuersionis autores habeo, sic responderunt: nihil esse ab omni parte beatum: et paucissimos interpretes reperiri, qui ea quae modò recensui, praestitissent. Imò pleraque, cùm propter diuersam latini sermonis rationem, tum pluribus alijs de causis, talia ne quidem ab ullo posse fieri. Quare si pergerem hac ratione uti qua coepissem, ut genuinam Isocratis sententiam perspicuis uerbis explicarem, id studiosis adolescentibus utile ad graeca intelligenda, candidis lectorib[us] gratum futurum. Nec enim haec propter florem dictionis (qui è tot eloquentissimis utriusque linguae scriptoribus rectius petatur) sed ob rerum cognitionem potius expeti, quae ex mea interpretatione graecarum literarum rudibus etiam contingere posset. Doctos graeca lecturos libentius, quām ullam quantumuis splendidam interpretationem. adolescentibus mea opera adiutis, aditum patefieri ad graeca facilius simul et foelicius cognoscenda. His igitur rationib[us] adductus, Amplissimi uiri, Opus hoc aggresses sum: nec prius destiti, noctes diesqüe strenuè laborando, exertis omnibus meis uiribus, quae pusillae quidem sunt, quām huic quasi structurae et aedificio meo fastigium imposuisse. si non ita ut debui, sic tamen ut potui: et (quod omnino spero) ea industria, ut boni et docti uiri, fidem et diligentiam meam (plura enim polliceri nequeo) probaturi: caetera quae in hoc scripto desiderabuntur, aequi boniū facturi sint. Vt enim, si rem cognorit, fore puto neminem tam iniquum et malignum, ut uel superuacaneos esse, uel parum utiles meos hosce labores dicat: sic nemo tam rigidus, ut spero, censor futurus est: quin scriptoris etiam fortunam, non ipsum duntaxat opus, considerandam existimet. Fuit autem ea talis hoc tempore (neque uerò me pudet eorum casuum, qui nulla mea culpa, sed caeca et impotentis illius dominae, optimis quibusque uiris ferè semper intestissimae, arbitrio ingruerunt) ut incertis sedibus oberrans, neque animi tranquillitate, scribentibus in primis necessaria, fruerer: neque bibliothecam, in qua omnes mei thesauri et uoluptates collocatae sunt, semper ad manus haberem: et in ualetudine non optima, temporis etiam (fuerunt enim certae causae propter quas Opus maturandum esset) angustijs excluderer: neque ad rudem ueluti massam lambendam et formandam, tantum diligentiae adhibere possem, quantam fortasse Critici, aut ipse quoque Isocrates, postulabunt. qui in una oratione Panegyrica componenda, ab alijs decennium, ab alijs quindecim annos contriuisse perhibetur. Meae quidem uitae ratio non sinit, ut tantum spacij petam. sed si mihi ad maiorem etiam autorem (qualem habemus in manibus, non modò inchoatum, sed media ferè ex parte absolutum) quām sit Isocrates, biennium integrum, alijs occupationibus omnibus et curis uacuum, Mecaenatis alicuius benignitas largiretur: operam profectò darem, ut aequi et periti iudices hisce primitijs exornandis, non magis ingenij nostri qualemcunque industriam, quām commoditatem et libertatem defuisse intelligerent. Nunc ita cum plerisque mei ordinis hominibus agitur, ut si qui natura et eruditione mihi longè antecellunt, haud absurdè usurpare de sese possint elegantissimos Andreeae Alciati iureconsulti praestantissimi doctissimiū uiri uersiculos, quibus literatorum fortunam uenustissima pictura ob oculos ponit, in hunc modum:

Vna tenet lapidem, manus altera sustinet alas:

Vt me penna leuat, sic graue mergit onus.

Ingenio poteram superas uolitare per auras,

Me nisi paupertas inuida deprimeret.

Proinde me delicato lectori minus alicubi satisfacere, non mirabor, cùm ipsi mihi multis in locis meum orationis genus, durius et horridius uideatur. Tametsi enim, ut graecismos uitare uolui, sic perspicuae latinitati studui: tamen non semper uerba satis propria mihi occurrebant, neque dabatur spacio ut singulos loquendi modos ad Ciceronis amussim explorarem ac dirigerem. Sententias quidem tanta fide et diligentia me reddidisse puto, ut si iurato testimonium apud praetorem dicendum fuisset, religione maior uix potuisse. Nusquam Isocrate uideri uolui sapientior, nihil ferè addidi, nihil de traxi, nihil immutauit: nec modò sententias appendere, sed penè etiam annumerare uerba, quatenus id diuersa latini sermonis ratio sinit, sum conatus. Graeci textus mendas complures, non sine attentissima cogitatione, sustuli. Commentariolis obscuriora loca illustrauit, annotationibus ad margines collocatis occupati lectoris compendio consului: singulis Orationibus (nam archaetypon, tantum Busiridi, Philippicae, Archidamo, orationi de Pace habet additas hypotheses) argumenta praeposui. Gnomas ferè omnes Isocratis in gratiam adolescentulorum excerptas, seorsim collocaui. Denique quantum in meis uiribus fuit, operam dedi, ut Isocrates ab omnib[us] sine illis impedimentis uerissimè et intelligeretur, et summo cum fructu et uoluptate legeretur. Quae ego in optimam partem à bonis uiris (malos enim non curo) accipi, dictionis ruditatem ignosci mihi uelim, cùm quòd eius rei partim fortuna, ut dixi, culpam sustinet, partim ipsa interpretandi difficultas. Erunt, satis scio, etiam adolescentuli, qui non dubitent à se posse dici pleraque ornatius, neque id ego posse fieri nego. ac si mihi uita diuturnior et tranquillus ocium aliquando contigerit, ipse operam dabo, ut tam graecè quàm latinè ornatior in publicum prodeat Isocrates. Sed ijdem, si totum opus (ut largiar interim, eos difficultate intelligendi non impediri) ab initio ad finem usque proprio et splendido genere orationis, sic ut ab autoris sensu nusquam aberrent, explicare instituerint: haud dubiè in tanta graecae linguae diuersitate, ut ne dicam latini sermonis inopia, se omni ope destitui, molestè ferent, et ijs utentur, non quae maximè uellent, sed quibus meliora non habebunt. Id quod mihi usuuenisse, ingenuè prae me fero. Quanquam enim nihil esse facilius imperiti putant, quàm sententijs graecorum latinam quasi uestem induere, quòd nec de inuentione sit, nec de collocatione artificiosa laborandum: ego tamen, si optio detur, semper malim uersus millenos, meo marte ac liberè scribere, quàm intra praescripti alieni septa, ueluti manib[us] alligatis, longè pauciores. Et tamen fortassis erunt (propensum enim est ad calumniandum, mortalium ingenium, et ut singuli sibi multa, sic alijs parum tribuunt) qui meam operam extenuantes, facile fuisse dicant, post tot interpres conuertere autorem non usqueadè difficilem. Quos ego talia, quamprimum conuersionem meam, et aliorum diligenter ad graecos fontes contulerint, et ipsi meos conatus fuerint imitati, non magis dicturos opinor.

Neque me ab alijs multum esse adiutum, liquidò ex eo apparet, quòd ego complures locos intricatos et difficiles, ab alijs uel omissos, uel obscuratos, uel perperam explicatos, effeci ut et graeco textui responderent, uti spero, et omnium cognitioni essent expositi. Quemadmodum autem ante complures annos, omnium quos habere potui, conuersiones, me studiose tum legisse, tum cum fontibus contulisse fateor, discendi gratia: sic nunc idem facere haud negarim, non tam quidem, post tam diuturnum et indefatigabile studium, ut discipulum (etsi me quidem discere quoad uixer, non paenitebit, pudebit multo minus) quàm ut iudicem diligentem, et aestimatorem haud iniquum. Hoc sine ulla dici à me arrogantia, sed ueritate rei consentiente, probare possem omnibus graecae linguae peritis, proferendo in medium plurimos interpretum minimè uulgarium lapsus: nisi mihi propositum esset, sic ornare Spartam meam, ut nemini ullam maculam aspersam uelim: easdemqüe detergere mallem, nisi nefas haberetur, in alienis operib[us] uideri uelle ingeniosum. Id quod equidem, ut imbecillitatis meae conscious, minimè mihi assumo: sic studiosis hominibus, pro mea uirili consultum cupio. Quare doctos omnes oratos uolo, ut eodem erga me quoque candore utantur. Si meam operam probare non possunt, non acerbè insectentur: sed uel boni consulant, uel ipsi edant meliora, et melius de Isocrate mereantur. Quorum splendore meas tenebras irritosqüe labores aboleri, non tam mea causa dolebo, et molestè feram, quàm adolescentiae studijs

congratulabor. Nam et ipse optaui diu, ut uir doctus aliquis et eloquens existeret, qui id quod ego sedulò conatus sum, foelicitate summa perfecisset. Quum autem hactenus (quod ego sciam) talis nemo prodierit, (nam alijs ocium, alijs uoluntas deest: et ut paucas pagellas multi, sic integros libros pauci aggrediuntur) et me docti uiri hortarentur, et autor hic mihi summè placeret: uela uentis esse permittenda duxi, et Ioanni Oporino (qui ut inter laudatos typographos non postremum locum tenet, sic, si ocium ac tempus daretur, non aliorum lucubrationes exscriberet, sed ea ipse pro ingenij sui excellentia et singulari industria conscriberet, quae posteritatis approbatione celebrarentur) conuersionem Isocratis meam excudendam dedi: quam ipse, qua est in omnes studiosos benignitate, et in me singulari benevolentia, suo praelo committere, perhumaniter est dignatus, ac omni ratione ornare diligentissimè studuit.

Quia uerò ab antiquis temporibus receptum est, ut liber sine patrono in publicum editus, ueluti mutilus et imperfectus habeatur: et perturbatissimum hoc seculum, bonis studijs parum aequum aut gratum, defensores flagitet: uos, Amplissimi uiri, sine ulla dubitatione delegi, quibus ingenij doctrinaeqüe meae primitias, tenue munus (ut spero) pro ueteri et celebrata uestra in eruditos benignitate, quam hisce tum tumultibus uobis extortam esse non opinor, non repudiaturis, consecrarem. Idqüe mihi iure optimo fecisse uideor. Nam (ut initio dixi) prima studiorum fundamenta in uestra urbe ieci, quae puero adhuc (quae aetas naturae propensione atque affectibus ducitur) ita placuit, ut nullo unquam in loco suauius libentiusqüe uixisse mihi uidear. Deinde, quum uoluntate parentum, à philosophiae studio ad aliud uitae genus auocarer: semel conceptum amorem uestrae urbis tam constanter retinui, ut ipso Norimbergae nomine audito recrearer. Id et multi ex me audiuerunt, et facta mea uerum esse declararunt. Quamprimum enim ad literas elegantiores redeundi potestas, mihi data est, Norimbergam, tametsi nonnulli dissuaderent, prae omnibus Academijs repetij. Tandem uberioris doctrinae parandae gratia in Academijs uersatus, Norimbergae apud ueterem paeceptorem meum Sebaldum Heiden, uirum de praestanti uestra ciuitate et multis excellentibus ingenij paeclarè meritum, in principe uestra schola, tyrocinium feci: et studiosos adolescentes ea docere coepi, quae ab alijs ipse didiceram. Eo tempore uestram, iure laudatam apud omnes bonos et sapientes, Rempublicam considerare coepi diligentius. Neque me tantopere mouerunt (quanquam nemo est quin illa quoque magnificienda putet) paeclara aedicia tum publica tum priuata, diuitiae, bellici apparatus, artificium uarietas et dexteritas, frequentia ciuium et hospitum, eruditorum in omni doctrinae genere copia, ampliue mercatus celebritas, quae admirationi plerisque sunt: quantum sapientissima et humanissima Aristocratia, qua multis iam seculis foeliciter utimini, et Deo fortunante usuri estis. Hunc enim statum ciuitatum philosophi omnes in primis probant, in quo uiri prudentissimi et optimi ita paeasant ciuibus, ut parentes liberis: et reliqua multitudo aequissimarum legum moderatione, honestaqüe disciplina regitur: boni uiri non modo sine iniuria in pace uiuunt, sed etiam honorantur: improborum petulantia (quantum fieri potest) legitimis supplicijs cohercetur. Magna profectò haec sunt, et sine assentationis ulla suspicione praedicanda, quum inconsesso sint apud omnes. Sed talem statum tam afflictis et periculosis tueri temporibus, siue imperij Germanici motus, siue controuersiae religionis spectentur, ac in tempestuoso pelago nauim incolumem in portum perducere: non singularis modò prudentiae munus, et moderationis (quali utinam uniuersa Germania, uel hactenus usa esset, uel adhuc uteretur) sed summae foelicitatis etiam et diuini fauoris fuit. Ad publica haec accedebant etiam priuatorum hominum in me officia, et propensissimae uoluntates. quibus reb[us] efficiebatur, ut, relictā patria (cui tamen tantisper inseruendum mihi fuit, dum labores et conatus meos parum proficere cernerem) repudiatisqüe alijs non aspernandis (ut in hoc scholastico uitae genere) conditionibus, Norimbergam, oblata occasione, cupidissimè redirem: hoc animo (Deum testor) ut ibi honestum et philosophicum ocium nactus, tanquam in patria dulcissima, reliquum uitae meae spaciū, Reipublicae uestrae pro mea tenuitate inseruiens, exigerem. Neque me prorsus uel naturae propensio, uel animi mei augurium fefellit. Nam hoc (nisi arrogans et ingratus esse

uelim) prae me ferre ac praedicare (idque libenter et crebrò facio) cogor, meis studijs et industriae honores eos esse habitos, non quos ego mererer, sed pro quibus gratiae essent agendae patronis humanissimis, qui eos etiam magnifacerent, in quibus appareret quantulacunque saltem ingenij uirtutisque significatio. Tale de me uestrae sapientiae iudicium, in primis mihi laudi duco, talibus et tantis uiris me placuisse, quorum apud exteris etiam nationes, praecipua est ex Germaniae proceribus autoritas, ut necessarijs de causis (quam necessitatem utinam uel sapienti consilio, uel opportunis auxilijs uitare mihi licuisset) à uobis recedentem et praemijs afficeretis, et (pro benignitate uestra) mea industria laudata, liberaliter officia uestra polliceremini: magnopere laetor. eamque me uobis debere gratiam confiteor, non quae clementibus dominis conuenit, sed quam humanissimis patronis grati homines habere solent. Atque utinam uel animi mei candor et synceritas (quae sycophantae quidam uiperinis linguis et improbis artificijs, frustra, uti spero, infuscare atque inficere conati sunt) perspici, uel tale aliquod à me testimonium proferri posset, quo et gratitudo mea et honorifica de uobis existimatio comprobaretur. Verùm quum ita comparatum sit, ut saepe qui uellent, non possint: multi quae possent, nolint: tale munus et argumentum uoluntatis meae erga uestram munificentiam uobis offero, quale facultates meae patiuntur. Dedico autem uestrae sapientiae Isocratem, uirum à summis uiris propter et uirtutis et patriae amorem (qui ex omnibus eius scriptis elucet) consiliorumque grauitatem, et orationis splendorem et suauitatem, summè laudatum. In hoc legendo (id quod quidam uestri ordinis excellenter erudit*i* norunt) cùm alia uos oblectabunt, tum hoc in primis, quòd et nostrorum temporum imagines depingit, et talem Rempublicam, quali sapientia uestra felicissimè utitur, summis laudibus effert, atque amplectendam suadet. Quoties igitur Panegyricum, quoties Areopagiticum, quoties orationem de Pace, atque alias eiusdem generis legetis (plerosque autem uestrūm necessarijs curis negocijsque uacuos, ad haec suauiora studia, tanquam in amoenissimos hortos, respicere libenter ac digredi solere scio) non tam consilia Isocratis, quām encomia reipub[licae] uestrae legetis. Quam ego pro amore et ueneratione mea praedicare non possum. Sed Opus tamen in sua lingua egregium, mea conuersione tale factum, quale et infirmitas ingenij et fortunae meae tenuitas siuerunt, offero et dedico, in perpetuum meae gratitudinis erga uos, amoris in uestram ciuitatem, et obseruantiae debitae monumentum. Valete perpetuò foelices, Domini et patroni colendi. Argentinae, ex aedib[us] ciuiis uestri D. Sebaldi Hauenreuteri medici, cuius amicitia et liberalitate nunc sustentor. Idibus Ianuarij, Anno M. D. XXXXVIII.